

10 juli 2016 - 15^e zondag door het jaar
Voorganger : Joost Koopmans osa

'Wie is mijn naaste?'

Lezing: Deuteronomium 30, 10-14

In die dagen sprak Mozes tot het volk: 'Als gij de stem van de Heer uw God hoort, dan moet ge Hem gehoorzamen en alle geboden en voorschriften onderhouden, die in dit wetboek staan opgetekend; dan moet gij met heel uw hart en heel uw ziel terugkeren tot de Heer uw God. De geboden die ik u heden geef zijn niet te zwaar voor u en zij liggen niet buiten uw bereik. Zij zijn niet in de hemel en gij hoeft niet te zeggen: Wie zal naar de hemel opvaren om ze voor ons te halen en ze ons te laten horen, zodat wij ze kunnen volbrengen? Ze zijn niet overzee en ge hoeft niet te zeggen: Wie zal de zee overvaren om ze voor ons te halen en ze ons te laten horen, zodat wij ze kunnen volbrengen? Neen, het woord is dicht bij u, in uw mond en in uw hart. Gij kunt het dus volbrengen.'

Evangelie: Lucas 10, 25-37

In die tijd trad een wetgeleerde naar voren om Jezus op de proef te stellen. Hij zei: 'Meester, wat moet ik doen om het eeuwig leven te verwerven?' Jezus sprak tot hem: 'Wat staat er geschreven in de wet? Wat leest ge daar?' Hij gaf ten antwoord: 'Gij zult de Heer uw God beminnen met geheel uw hart en met geheel uw ziel, met al uw krachten en geheel uw verstand; en uw naaste gelijk uzelf.' Jezus zei: 'Uw antwoord is juist, doe dat en ge zult leven! Maar omdat hij zijn vraag wilde verantwoorden, sprak hij tot Jezus: 'En wie is mijn naaste?' Nu nam Jezus weer het woord en zei: 'Eens viel iemand, die op weg was van Jeruzalem naar Jericho, in handen van rovers. Ze plunderden en mishandelden hem en toen ze aftrokken, lieten ze hem half dood liggen. Bij toeval kwam er juist een priester langs die weg; hij zag hem wel maar liep in een boog om hem heen. Zo deed ook een leviet: hij kwam daar langs, zag hem, maar liep in een boog om hem heen. Toen kwam een Samaritaan die op reis was, bij hem; hij zag hem en kreeg medelijden; hij trad op hem toe, goot olie en wijn op zijn wonden en verbond ze; daarna tilde hij hem op zijn eigen rijdier, bracht hem naar een herberg en zorgde voor hem. De volgende morgen haalde hij twee denariën te voorschijn, gaf ze aan de waard en zei: 'Zorg voor hem en wat ge meer mocht besteden, zal ik u bij mijn terugkomst vergoeden.' Wie van deze drie lijkt u de naaste te zijn van de man die in handen van de rovers gevallen is?' Hij antwoordde: 'Die hem barmhartigheid betoond heeft.' En Jezus sprak: 'Ga dan en doet gij evenzo.'

Overweging

'Wie is mijn naaste?'

Het antwoord op die vraag is niet moeilijk: mijn naasten zijn mijn familieleden, onze kinderen, vrienden, medebroeders, burens ... Maar met de parabel over de barmhartige Samaritaan leert Jezus ons dat het ook mensen van buiten je eigen kring kunnen zijn, onbekenden dus, mensen in nood, mensen van elders, mensen die iemand naast zich nodig hebben.

Is een allochtoon mijn naaste, een anders-gelovige of anders-geaarde? Of noem maar op. In Jezus' tijd vroegen de Joden zich af of Samaritanen wel hun naasten waren. Ze waren geen zuivere afstammelingen van de aartsvaders, het waren afvalligen waarmee je niet samen mocht eten en vieren. Als we ons dat realiseren krijgt de parabel méér kracht. Iemand is onderweg door rovers overvallen, van zijn kleren beroofd, mishandeld en halfdood achtergelaten. Wat zou jij doen als je er langs liep? Actie ondernemen of je erbuiten houden? Je er maar niet mee bemoeien, want wie weet wat je je allemaal op de hals haalt?

Dat is wat in Jezus' verhaal de priester doet. Hij ziet het slachtoffer liggen en loopt er in een boog omheen. Zo ook de leviet. Waarom deden ze niets? Bang voor eigen veiligheid? Waren de rovers nog ergens in de buurt? Was het de eigen schuld van het slachtoffer? Of waren ze bang zich te verontreinigen aan zijn bloed, waardoor ze geen dienst in de tempel mochten doen? Hoe dan ook, ze bemoeien zich niet met de ongelukkigen, ze ontwijken en negeren hem.

Maar dan verschijnt een Samaritaan ten tonele, let wel: een Samaritaan! Die zou ook redenen te over hebben om door te reizen: 'laat een geloofsgenoot hem maar helpen. Mij beschouwen ze toch maar als tweederangs!'

Maar voor hem telt de gewonde zwaarder dan welke reden ook. De gewonde wordt als een mens gezien en behandeld. De Samaritaan laat de volgende dag de zorg over aan een herbergier. Hij organiseert dus iets om zijn eigen bewogenheid effectief te houden. Ook als hij zelf verder moet.

De wetgeleerde had gevraagd: 'Wie is mijn naaste?' Jezus draait na zijn verhaal die vraag om en maakt ervan: 'Wie is de naaste van degene die beroofd werd?' En daarmee verlegt hij het perspectief. Eerst ben ik het middelpunt: ik ben op zoek naar naasten voor wie ik iets kan doen. Als het omgedraaid wordt, is het slachtoffer het middelpunt. Als die iemand nodig heeft, en ik ga er concreet op in, word ik zijn naaste. Je bent dus niet verantwoordelijk voor alle naasten, je hoeft en kunt ook niet de hele wereld op je nek nemen! Het is zoals het cirkelvormige gedicht op de voorkant van het liturgieboekje het zegt: "Ergens vraagt iemand naar jou ..hij daagt je uit, roept je, laat je meer doen dan je van jezelf zou denken: "kom uit jezelf, wees naast mij mens!" Komt zijn roepen dan bij je aan, of word je gehinderd door oog- en oorkleppen?

In een gespreksgroep hadden we het eens over verkopers van de straatkrant, en dan vooral hoe moeilijk het is om aan ze voorbij te lopen. We weten dat het mensen zijn zonder baan, zonder dak boven hun hoofd en dat ze op een eerlijke manier iets proberen te verdienen aan de verkoop van hun kranten. Maar we hebben vaak geen zin of tijd om er een te kopen. Het liefst lopen we in een boog om hen heen en vermijden oogcontact. Want oogcontact is levensgevaarlijk, oogcontact verplicht. De priester en de leviet, en ook wijzelf vermijden, als het ons niet uitkomt iemand in de ogen te zien. Allemaal omdat we de verplichting niet willen voelen om te voldoen aan de ongeschreven regel: heb je naast lief als jezelf.

In onze gespreksgroep kwamen we er op uit dat, ook als je geen krant koopt, je de verkoper toch vriendelijk kunt groeten, en je moet eens opletten hoe fijn een dakloze dat al vindt. Hij telt mee met al zijn kwetsbaarheid. Er wordt nu eens niet langs hem heen gekeken alsof hij er niet is! Hij wordt gezien en jij wordt even zijn naaste omdat je dat doet!

Een alleenstaande man die een tijdje door tegenslag uit de running raakte, vertelde me eens, toen hij er weer bovenop was, dat niemand in de buurt eens bij hem aanklopte, behalve één van zijn overburen, een Marokkaan, van wie nooit veel goeds werd verteld. 'Als ik je kan helpen dan hoor ik het wel', zei hij: deze barmhartige Marokkaan!

Duizenden jaren geleden leerde Mozes al aan zijn volk dat Gods woord niet in de hemel ligt, niet aan de overkant van de zee. Het is heel dichtbij, het ligt in je mond, in je hart, in het diepst van je geweten! De wetgeleerde doorziet het en Jezus moedigt hem aan om te doen wat hij inziet. "Ga en doe jij evenzo". Het lijkt op wat bij iedere Eucharistieviering tot ons gezegd wordt: 'Doe dit tot Zijn gedachtenis': deel je brood, je beker, je leven met de naaste die je nodig heeft ...